I
1798

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

ALECSANDRI

Dumbrava Roșie

POEM ISTORIC

1497

cu o prefață de I. BIANU

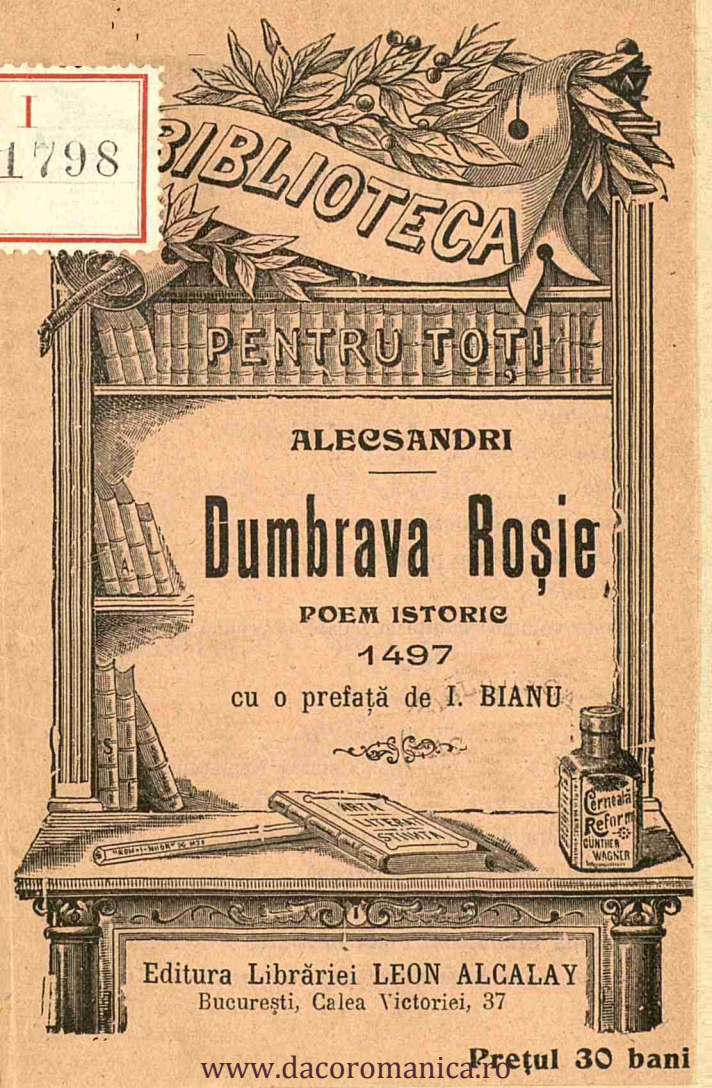

Editura Librăriei LEON ALCALAY
București, Calea Victoriei, 37

Prețul 30 bani

www.dacoromanica.ro

Opere de Vasile Alecsandri

Publicate în

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI"

Doine, cu o prefață de D. Bianu 0.30
Lacrămioare Poezii „ „ 0.30
Suvenire „ „ „ 0.30
Mărgăritarele „ „ „ 0.60
Pasteluri „ „ „ 0.30
Varia . „ „ „ 0.30
Atele „ „ „ 0.60
Ostași noștri Poezii eroice. 0.30
Dumbrava Roșie poem istoric 0.30
Legende 0.60
Aceste volume reunite și legate împreună formează
Volumul I Poezii lirice 2.50
Volumul II Poezii lirice 2.50
Volumul III Poezii eroice. 2 50
Teatru vol I. Cinel-Cinel, Cetatea Neamțului 0.30
Teatru vol. II Bărbul Lăutarul, Kera Nastasia, Piatra din casa, Florin și Florica . . . 0.30
Ambele volume legate împreună 1.25
Ovidiu Dramă în 5 acte 0.60
Fântâna Blanduziei Piesă în 3 acte 0.30
Despot-Vodă Legendă istorică în versuri . . 0.60

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

ALECSANDRI

Dumbrava Roșie

POEM ISTORIC

— 1497 —

CU O PREFAȚĂ DE I. BIANU

BUCUREȘTI
Editura Librăriei LEON ALCALAY
No. 37.—Calea Victoriei.— No. 37

www.dacoromanica.ro

4580. — Tip. Profesională, Dim. C. Ionescu, str. Selari, 10

www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Scrierile lui Alecsandri nu au fost până acum publicate într'o ediţie poporală ; din această cauză ele au fost cunoscute mai mult de clasa mai cultă şi mai bogată a neamului nostru.

In massa cea mare a poporului, între modeştii lui ştiutori de carte, între preoţi şi învăţători, între ostaşi şi săteni, Alecsandri este cunoscut mai mult din nume : numai puţine din scrierile lui sunt cunoscute, mai ales de prin cărţile de cetire ale şcolarilor.

Cel puţin acuma, când a unsprezecea toamnă şi-a cernut frunzele veştede şi a acoperit cu ele mormântul dela Mirceşti, în care se odihnesc rămăşiţele pământeşti ale dulcelui cântăreţ al Românilor, a sosit timpul ca scrierile marelui nostru poet naţional să fie publicate şi într'o ediţie poporală, care să poată străbate până la cei mai modeşti dar şi cei mai numeroşi cetitori români.

www.dacoromanica.ro

„Biblioteca pentru toți", *trecută în editura librăriei Leon Alcalay, și-a reînceput întrerupta ei desvoltare prin publicarea scrisorilor lui Alecsandri în broșuri. Fiecare broșură cuprinde o singură scriere sau mai multe de acelaș fel.*

*

„Dumbrava roșie" *este marele poem istoric al lui Alecsandri, care l'a și dedicat celui mai iubit al său amic, lui C. Negri.*

Lui Alecsandri îi plăceà să citească câteodată în intimitatea celor cari erau la dânsul, părți din prea iubitul lui poem. Am avut și eu parte de această delicioasă petrecere, când la un Crăciun, mergând la Miclăușani, încântătorul poet m'a oprit două zile la Mircești.

Cetindu-mi seara între altele și părți din „Dumbrava roșie", *mi-a spus că, după ce terminase poemul, a scris lui* „Moș Costache", *cum ziceà lui Negri, să meargă pentru câteva zile la Mircești, ca să-i cetească ceva nou. Negri s'a grăbit a merge. Ascultarea poemului a făcut asupra lui foarte adâncă impresie, iar când Alecsandri a cetit versurile despre* „Negrea, viteaz darnic" *și cuvintele ce în focul luptei i le strigă bătrânul Cârjă:*

Ani mulți, Negreo, nepoate!
Brațul ce nu dă moarte când poate, multe poate!!!

www.dacoromanica.ro

Costache Negri a fost năpădit de lacrămi şi a îmbrăţişat afectuos pe Alecsandri.

Alecsandri a luat subiectul acestui poem din isvorul bogat, de unde au isvorît în literatura română multe compuneri poetice despre vitejiile strămoşilor, adică din tradiţiunile istorice adunate din graiu viu şi scrise pe la anii 1730-1740 de Vornicul Ioan Neculcea, Cronicarul Moldovei, sub titlul: «O seamă de cuvinte, ce sunt auzite din om în om, de oameni vechi şi bătrâni, şi în letopiseţe nu sunt scrise».

La punctul 8 din această „Seamă de cuvinte“ *se spun următoarele:*

„Ştefan Vodă cel bun şi cu fiul său Bogdan „Vodă, de multe ori au avut războaie cu Leşii; „şi multe robii au făcut în ţara Leşească, cât „au pus pe Leşi în plug de au şi arat cu dânşii, „de au semănat ghindă, de au făcut dumbrăvi „pentru pomenire, ca să nu se mai acolisască „de Moldova: Dumbrava roşie la Botoşani, şi „Dumbrava roşie la Cotnari, şi Dumbrava roşie „mai jos de Roman; şi Leşii încă nu tăgăduesc, „că scrie şi în cronica lor. Numai mă mir de „Miron Logofătul cum a acoperit acest lucru „de nu l-a scris. Şi aşà vorbesc oamenii că „(atunci) când au fost arând cu dânşii, cu Leşii, „i-au fost împungând cu strămurările ca pe boi,

www.dacoromanica.ro

„să tragă; iar ei se rugau să nu-i împungă, ci „să-i bată cu biciuștele; iar când îi băteau cu „biciuștele, ei se rugau să-i împungă".

Aceeași tradiție este povestită și de Dimitrie Cantemir (Istoria Imperiului Otoman, *traducerea Hodoș, tom. I, pag. 62) în următorul fel:* „El „*(Ștefan Vodă)* a bătut pe Poloni la Cotnari, „loc renumit pentru vinul său cel bun; i-a ni- „micit cu totul și a făcut cincisprezece mii de „captivi, pe cari i-a pus în jug și a arat cu ei „o bucată de pământ, două mile în lung și „peste una milă în lat, și a plantat două selbe „de stejari, pe cari Polonii până astăzi le nu- „mesc Bucovina, iar locuitorii le zic Dumbrava „roșie, fiindcă sunt plantate și udate cu sânge „de Poloni".

Din amintirile purtate și repetate din gură în gură peste două sute de ani, până când Neculcea și Cantemir le-au scris în aceste laconice note, Alecsandri prin puterea creatoare a imaginației lui, a plăsmuit toată grandioasa poves- tire cuprinsă în „Dumbrava roșie".

I. Bianu.

Noembrie, 1900.

www.dacoromanica.ro

DUMBRAVA ROȘIE

POEM ISTORIC

(1497)

DEDICAT AMICULUI MEU C. NEGRI

I.

VISUL LUI ALBERT

Albert, craiul Lehiei, făcut-au un vis mare,
Un vis de năvălire, de 'nvingeri glorioase!
El se văzù puternic, pe-un armăsar călare,
Infiorând cu spada-i popoare numeroase.

Din Meazăzi ferbinte în recea Meazănoapte,
Din Răsăritul mândru l'Apusul lucitor
El auzì prin visu-i mii, mii de mii de şoapte
Crescând în sgomot falnic, gigantic, imnător,

www.dacoromanica.ro

Un uragan de glasuri ce clocoteà prin lume
Purtând, nălţând cu fală un nume... al său nume!

Albert, craiul Lehiei, trufaş, semeţ, uşor,
Adimenit, se crede stăpân pe viitor,
Ş'aruncă ochi de pradă pe ţările vecine:
„Care din ele, zice, mi-ar cuvenì mai bine?"
El stă puţin pe gânduri, apoi cu mare glas:
„Moldova este pragul întâiului meu pas!
„In ţara acea mică, neîncetat lovită
„De duşmani fără număr şi 'n veci nebiruită,
„In care toţi bărbaţii sunt zmei ce s'au luptat
„Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încruntat,
„Şi unde pe sub earbă câmpiile frumoase
„Ascund troene albe de-a duşmanilor oase,
„Un Domn viteaz, un Ştefan, adună de mulţi ani
„O glorie ce-i demnă de-ai lumei suverani.
„Voiu merge la Moldova, la Ştefan drept voiu merge
„Şi luciul de pe frunte-i cu spada mea voi şterge,
„Iar lumea îngrozită, privind spre Răsărit,
„Vedea-va 'n loc de soare al meu chip strălucit".

Au zis, şi 'n nerăbdare-i pe lângă el în grabă
Adun'a lui armată deprinsă la omor,
Urdie numeroasă de feare ce se 'ntreabă:
«Spre care orizonuri săltà-vom noi în sbor?

www.dacoromanica.ro

«In care parte-i hoitul promis l'a noastre ghiare
«Să-l rupem într'o clipă, să-l roadem, înghiţim?
«In care ţări: teutone, române sau maghiare
«Vrea Albert Craiul nostru, pustiul să-l lăţim?»

Aşà ziceà cu fală a lui Albert oştime
In cete adunată pe câmpul din Dombrava.
Când prin [illegible] deodată, o gură din mulţime
Rosti cu glas de [illegible] sălbatic: la Moldova!
Ura! strigă Lehimea întocmai ca un tunet,
Şi văi şi munţi şi codri răspun[illegible]
Ura!.. Şi 'n dor de sânge armata crunt aprinsă
Ca un şioiu de toamnă pe drumuri se întinsă
Cu tunuri largi şi grele, cu flinte lungi, cu spade,
Ce viu luciau la şolduri şi 'n teacă zingheniau,
Cu armăsari sburdalnici ce vesel necheziau,
Mergând toţi, cai şi oameni, să calce şi să prade.

In fruntea lor magnaţii mândri, bătrâni şi tineri:
Toporski veteranul ce poartă barbă albă,
Inconjurat de neamuri: feciori, nepoţi şi gineri,
Formându-i o vitează şi glorioasă salbă.

Grodeck, zis *falcă-tare*, ce 'n gândul lui se jură
Atâţi Români să darme câţi are dinţi în gură.

Zciusko neîmpăcatul, cu braţe lungi şi tari
Care 'n Bugeac ucis-au trei sute de Tătari.

www.dacoromanica.ro

Biela cel nalt, subţire ca trestia de baltă,
Ce 'n lupte sângeroase ca dânsa se mlădie
Cu sabia-i turcească tăind în carne vie,
Pe când fugaru-i sprinten, nechează, muşcă, saltă.

Gorow şi Zablotowski, amici juraţi pe moarte
Să 'mpartă soarta bună, să 'nvingă rele [illegible],
Şi care în trei rânduri scăp[illegible] din robie,
Prin degetele morţii trecând cu vitejie.
Ei sbor pe doi cai [illegible], râzând în hohot mare
Ca dânşii fineri, baroni, comţi, Palatini:
Glence din Pocuţia, Zbaloş Litfan, ce are
Un cârd pletos de zimbri în codri de arini.
Gavril de Moraviţa, fraţii Grotow, Huminski,
Mardela Veneticul, Tecelski şi Pruhninski,
Iarmeric Mazovitul şi Kozjatic Ucranul,
Ce creşte cai sălbatici şi-i prinde cu arcanul.

Ei merg, bătând din pinteni!... Sburdalnica lor ceată
Străluce de departe în haine poleite:
Dulămi cu flori de aur la pept împodobite
Şi 'ncinse cu paftale de peatră nestimată;
Ciapce purtând un vultur şi pene la mijloc,
Incălţăminte roşii de pele de Maroc,
Şi frâe ţintuite, şi argintate şele,
Şi armorii cusute pe colţuri de harşele.

www.dacoromanica.ro

Ei merg jucându-și caii, și vesel între ei
Vorbind de cai, de lupte, de-amor și de femei,
Tot ce-i mai scump în lume și dă un farmec vieții
Pe timpul mult ferice și viu al tinereții.
Ei merg precum ar merge la simplă vânătoare,
Glumind în nepăsare de moartea ce-au să 'nfrunte,
Urmați de steaguri multe, urmând în foc de soare
Pe Hatmani, capi de oaste cu Regele în frunte...
Și astfel în Moldova ei dau cu toți năvală!
Dar, când trecù hotarul, al Regelui cal tare
Se poticni... O buhnă țipă 'n ziua mare
Și moartea-și gătì coasa în acea zi fatală!

II.

ȚARA IN PICIOARE

Ce vuet lung de cară, ce tropot surd de vite,
Ce freamăt de suspinuri, de glasuri nădușite
S'aud în sânul nopții prin neagra 'ntunecime
Și către munți se 'ndreaptă l'a codrilor desime?
Din când în când sub nouri, trecând ca o săgeată,
Clipește o lumină, și ca prin vis arată
Bătrâni cu fruntea goală plecată spre pământ,
Femei cu prunci în brațe și pletele în vânt,
Copile spăimântate mânând turme de oi
Și flăcăiași în fugă mânând cârduri de boi.

www.dacoromanica.ro

Pe jos, pe cai, în grabă toţi părăsindu-şi satul,
Fugind cu vaet, lacrimi, căci i-au ajuns păcatul.
Se duc pribegi şi palizi să cate adăpostiri
In fund de codri 'n peşteri, în sân de mânăstiri.
Dar unde sunt bărbaţii, voinicii, junii, tarii,
Să-şi apere părinţii, nevestele şi pruncii?
Când suflă grea furtuna pe ramurile luncii
Ş'o sgudue, ş'o darmă, ah! unde sunt stejarii?
Stejarii sunt la locul lor, faţă cu furtuna!

Acum de zece zile şi zece nopţi într'una
Din munţi şi pân' la Nistru, pe culme şi pe dealuri
Lungi buciume răsună dând tainice semnaluri;
Şi călăraşi din fuga, prin sate, prin oraşe
Crainesc: „Săriţi cu toţi pe Liftele trufaşe!
„Viteazul Ştefan Vodă vă cheamă în vitejie.
„Cine-i mişel să fugă, cine-i Român să vie!"
Toţi au răspuns: „trăiască Moldova! şi s au dus.

Pe loc tot omul verde ce poartă capul sus
Şi-au sărutat odorii, şi-au ascuţit toporul,
Şi-au prins din câmp fugarul ce-i sprinten ca o ciută,
Apoi, făcându-şi cruce, zicând un: Doamne-ajută!
Ca şoimul dela cuibu-i voios si-au luat sborul.

Astfel din ţara 'ntreagă plec cete înmiite
Cu arce, barde, coase şi ghioace ţintuite,

www.dacoromanica.ro

Purtând căciuli de oae, mintene 'n flori cusute
Şi barbe neatinse, al bărbăţiei semn.
Ei merg de-a drept prin codri, pe lungi cărări perdute,
Călări pe şele goale cu scările de lemn,
Şi trec în sbor prin arbori ca demoni de urgie,
Şi umbra scânteează, de-a ochilor mânie.
Tot astfel şi boerii, stăpânii de moşii,
Incungiuraţi de gloate, din casele lor pleacă,
Privind cu mulţumire sburdalnicii lor fii
Cum ştiu să-şi poarte caii, şi 'n fugă să se 'ntreacă.
Soţii, surori şi mame suspină 'n urma lor;
Dar ei alerg ferice la câmpul de omor.

Coman dela Comana, un urieş de munte
Ce intră prin bârloage şi prinde urşii vii,
Aduce după dânsul mulţi vânători de frunte
Născuţi pe plaiuri nalte, trăiţi în vijelii.
Balaur dela Galu, Ciolpan din Pipirig,
Râd şi de frigul morţii cum râd de-al ernei frig,
Şi mulţi cobor din munte ca lava din vulcan
De soiul lui Balaur, de soiul lui Ciolpan.
Velcea, bastard lui Şerpe, ca şerpele pe apă
Alunică prin duşmani şi mult cumplit îi muşcă.
In luptă, când i-e sete, cu sânge se adapă
Şi drept potir el are o ţevie de puşcă.

www.dacoromanica.ro

El vine din Hârtoape cu Purice-Movilă
Şi cu Roman-Pribeagul ce nu mai ştiu de milă.
Şcheeanul şi Mircescul, vecini de pe Siret,
Invingători de Unguri, s'au prins cu jurământ
Nici chiar sub braţul morţii să nu deà îndărăt,
Pân' n'or intrà cu Leahul pe-al Leahului pământ.
Şi zimbrul dela Şchee şi Zimbrul din Mirceşti
Se duc să ieà în coarne pe vulturii Leşeşti.
Bătrânul Matei Cârjă are 'mprejurul lui
Cinci sute de năprasnici ce vin despre Vaslui,
Toţi Racoveni!... iar Cârjă, om înţelept şi harnic,
E 'n floare când se simte călare pe Şargan.
Glumeţ, îi place-a zice lui Negrea, viteaz darnic:
„Am să mă fac, nepoate, din Cârjă, buzdugan!"
Negrea zâmbind, răspunde: „Ai cârja bătrâneţii
«La sfaturi, iar în luptă ai braţul tinereţii».
Şi, ajungând cu toţii la Racova de vale,
O cruce luminoasă li se arată 'n cale.

Aşà, cu mic, cu mare, apărătorii ţării,
Eşiţi ca frunza 'n codri la vântul primăverii,
Din văi adânci se urc, din piscuri se cobor,
Trec râpile în salturi, trec râurile 'n not
Ş'aleargă 'n neodihnă, voinicii, cât ce pot
La glasul ţării scumpe ce-i cheamă 'n ajutor.
Merg unii cu grăbire spre codrii Bucovinei
Ş'acolo se adună la strâmtele potici,
Pândind, ca vânătorii mişcările jivinei,
Şi tot rugând: «Fă Doamne, să treacă pe aici!»

www.dacoromanica.ro

Merg alţii la Suceava să facă pe Albert
A perde oaste multă şi mult timp în deşert:
Iar alţii la Cotnarul iubit şi podgoriu,
Pe unde stau cu oastea, Bogdan, domnescul fiu,
Tăut cu mintea coaptă, Costea cu ochiu semeţ,
Şi Trotuşan şi Boldur cu suflet îndrăsneţ,
Şi unde Ştefan-Vodă înfipt-au steagul său
Strigând la cer: «ajută-mi, o! Sfinte Dumnezeu!»

III.

TABĂRA LEŞEASCĂ

Pe o culme prelungită ard mii şi mii de focuri
Ca stele semănate în numeroase locuri.
Se pare că tot cerul căzut e pre pământ
Şi c'au rămas în urmă-i un haos, un mormânt,
Atâta întristare, ş'atâta 'ntunecime
Împrăştie pe boltă-i a norilor desime.

Un sgomot lung se 'nalţă din culmea luminată
Unindu-se în aer cu tunete cereşti.
E sgomotul orgiei!... iar zarea depărtată
Roşeşte 'n foc de codri şi sate româneşti.

www.dacoromanica.ro

Aici beţii şi danţuri şi chiote voioase,
In fund suspinuri, vaet şi plângeri dureroase!
Aici de pofte rele sunt ochii toţi aprinşi,
Acolo curge sânge, acolo-s ochii stinşi,
Căcă astăzi celebrează Lehimea 'n sărbătoare
Victoria dorită a zilei viitoare!

Ostaşii pretutindeni formaţi în dese grupe
Frig boi întregi, rup cărnuri ca lupii flămânziţi,
Destupă lungi antale, beau lacom fără cupe,
Se ceartă, râd în hohot şi urlă răguşiţi.
Ca dânşii, câini de lagăr la praznic luând parte,
Schelălăesc sălbatic, rod oasele de-oparte
In mijlocul orgiei turbate ce tot creşte;
Iar printre câni şi oameni pe earbă stau căzute
Femei, prada orgiei, cu minţile perdute.

Şi însă vântul nopţii prin lagăr vâjâeşte
Ş'un glas din umbra neagră la toţi strigă de-a rândul:
„Orbi! orbi! la masa morţii voi vă mâncaţi comândul“

Magnaţii juni, sub corturi, pe perne de mătasă
Deşartă cupe pline cu vin dela Cotnar,
Cântând cu fericire: „De viaţa rea nu-mi pasă!
„Iubita-mi e pe braţe, în viaţă nu-i amar!“

www.dacoromanica.ro

Şi fiecare strânge la peptu-i cu 'nfocare
O fiică de-a Podolii frumoasă şi bălae,
Cu buze pârguite la foc de sărutare,
Şi ochi ce 'noat'albaştri în galeşă văpae.
Şi fiecare simte că mintea-i se desfrână,
Având lâng'a sa gură o gură voluptoasă,
Şi 'n braţe-i o copilă ce râde amoroasă,
Ş'un sân rotund ce saltă vioiu sub a sa mână.
Ferice mult ferice de dânşii!... faţa râde,
Inima sboară, raiul în cale-i se deschide.

Şi însă vântul nopţii prin corturi vâjâeşte,
De tunete cumplite văzduhul clocoteşte
Ş'un glas perdut în umbră tot strigă ne'ncetat:
„Orbi! orbi! moartea v'aşteaptă c'un ultim sărutat!"

Cortul regal e splendid! Duzini de candelabre
Revarsă lor lumină pe-o masă ce se 'ntinde
Sub table încărcate de scule şi merinde
Şi sticle largi cu vinuri Spaniole şi Calabre.
In mijloc stă 'n iveală un cerb de patru ani
Incins pe-a sale laturi cu şiruri de fazani,
Şi două piramide de fructe mai alese,
In Asia 'nflorită crescute şi culese.

www.dacoromanica.ro

Albert în fruntea mesei luceşte ca un soare
Incungiurat de oaspeţi în haine de splendoare.
La dreapta-i al său frate mai june, Sigismund,
Apare 'ntr'o dulamă de roş postav de Lund.
La stâng'al Cameniţei episcop vechiu, Lonzinski,
Ş'alături cu dânşii se văd: Sbignew Ţenczynski,
Cu Herbor Lucasievitz, Padlowski Castelanul
Radomiei, şi Creslau Roza, numit Decanul,
Şi graf Ioan de Tiffen, magisterul Prusiei,
Care-au adus la luptă cinci sute de Cruciaţi,
Şi falnicii Toporski, vechi neaoşi de-ai Lehiei,
Şi alţi de frunte nobili din cei mai însemnaţi.
Toţi gustă din merinde, deşartă largi pahare
In sunetul metalic de vesele fanfare;
Şi sângele prin vine se scurge mai ferbinte,
Ş'avântul creşte 'n suflet şi nebunia 'n minte.
Când regele ridică o cupă de vin plină
Şi glasul său puternic acest toast închină:
„Eu Albert, Domnul vostru şi al Lehiei Rege,
„Intrat-am în Moldova ca leu învingător!
„Mâni este ziua luptei... Nimic nu s'a alege
„De Ştefan al Moldovei şi de al său popor.
„Cum beau această cupă, aşa mândra Lehie
„Să 'nghit'această ţeară! Aşa să fie!"

„Fie!"

„Vivat! Ura! trăiască Albert mult glorios!"
Răspund mesenii aprigi c'un răcnet sgomotos.

www.dacoromanica.ro

Și lagărul resună în lungă depărtare...
Dar iată că la uşă un om strein apare
Cu peptul gol, cu părul în vânt, cu ochiu focos;
El spre Albert ţinteşte privirea-i rătăcită,
Face doi paşi şi strigă: «Deşartă-ţi cupa jos,
«Albert! de soarte rele ţi-e cupa otrăvită».
Toţi se reped c'un urlet şi mâna pe el pun.
«Lăsaţi-l, zice craiul; e Sropski cel nebun!»
Şi iar înalţă cupa, râzând de-o aşà larmă...
Dar cupa lângă buze-i în mâna lui se sfarmă,
S'un trăsnet lung deodată în ceruri bubueşte
Şi 'n cortul plin de umbră furtuna năvăleşte,
Şi masa se răstoarnă, şi cortul se urducă.
Iar pe câmpii, sub fulgeri, aleargă o nălucă.

IV.

TABĂRA ROMÂNĂ

O tânără pădure de ulmi şi de stejari
Ascunde-oastea română prin junii săi tufari.
Misterul şi tăcerea în sânul ei domnesc,
Dar marginile sale sunt palid luminate
De flacările triste ce pâlpăe în sate
Şi veselele focuri din lagărul leşesc.

www.dacoromanica.ro

Prin arbori şi prin ramuri, din vârfuri până'n poale
Din când în când luceşte oţel de săbii goale
Şi ochi de lei, de vulturi, de leoparzi, sălbatici,
Ce ard sub vălul nopţii ca nişte roşi jăratici,
Căci ei s'aţint cu jale şi se opresc cu ură
Din zarea 'nflăcărată pe lagărul vecin,
Şi tot Românu 'n suflet pe sufletu-i se jură
Cu-al duşmanilor sânge să sting'l ţării chin.
Dor crunt de răsbunare! greu, aspru jurământ
Ce sapă 'n întuneric un larg, profund mormânt!
Ici, colo, prin poene stau pâlcuri de oşteni:
Arcaşi dela Soroca, năprasnici Orheieni,
Aprozi, copii din casă, curteni şi lefecii,
Toţi oameni tari de vână şi oţeliţi în foc,
Deprinşi a-şi trăi traiul în timp de voinicii
Ş'a dà mâna cu moartea făr'a mişcà din loc.
Ei poartă pe-a lor frunte, pe braţele lor groase
Şi 'n pepturi brazde multe, hieroglife sfinte
Cu paloşul săpate, ce spun ş'aduc aminte
De lupte urieşe, de fapte glorioase!
Si 'n vieaţă-i fiecare şi-au câştigat un nume,
O falnică poreclă, un titlu de strămoş:
Mihul, Păun de codru, Balaur, Alimoş,
Ursul şi Pală-dalbă, Grozan şi Sparge-lume!
Eroi de vechi balade ce s'au păstrat în minţi
Trecând în moştenire la fii dela părinţi.

www.dacoromanica.ro

Lungiți pe mușchiul verde și domolind fugarii
Ce sburdă pe 'ntuneric și desfrunzesc tufarii,
Voinicii buni de luptă și bucuroși de glumă,
Astfel grăesc:

—„Grozane! ce-o fi ziua de mâni?"
—„O fi la unii mumă, o fi la alții ciumă,
„Amară pentru Litfe, și dulce la Români".
—„Amin! să dee Domnul!"

—„Va da, măi Pală-dalbă!
„Ș'o fi precum la Baia, n'o fi ca 'n Valea-albă,
„Unde-am văzut pe Ursul gonit de șese Turci".
—„Gonitu-m'au pe mine, dar i-am urcat în furci!"
—„Va fi precum la Scheie, unde-ați văzut în silă
„Maghiari schimbați în iepuri, ș'un Purice'n Movilă.
„Va fi precum la Lipnet, cu dumbrăvioara verde,
„La Racova pe unde și azi Turcul se perde,
„La Grumăzești, pe maluri, unde Cazacul Jură
„Pe mine, chiar pe mine m'au încrestat la gură!"
—„Te-au încrestat păgânul, dar când el vru de viu
„In not să treacă Nistrul, o pățî rău fărtate,
„Căci de pe mal în fugă tu i-ai sărit pe spate
„Și l-ai trimis sub Nistru să-și caute-un sicriu".
—„Bine-i făcuși, Grozane! E scris în cele sfinte:
„Chiar apele să fie vrăjmașilor morminte!"
—„Așà e țara noastră!... e bună pentru vii,
„Și pentru morți e bună".

—„De-aceea 'n astă țară

www.dacoromanica.ro

„Vecinii dau năvală cu sutele de mii.
„Urând viaţa la dânşii, le place aici să peară!“
— „Le place dar, Păune, şi noi le facem placul.
„Ei cred c'aici e raiul, şaici găsesc pe dracul“.
— „Şi cum să nu-l găsească urdiile nebune,
„Când Ştefan e'n picioare, când versul lui ne spune:

Ştefan, Ştefan Domn cel Mare
Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândrul Soare!

Din Suceava când el sare,
Pune peptul la hotare
Ca un zid de apărare!

Braţul lui fără 'ncetare
Bate ordele Tătare,
Bate cetele Maghiare,

Bate leşi din fuga mare,
Bate Turci pe zmei călare
Şi-i scuteşte de 'ngropare!

www.dacoromanica.ro

Lumea 'ntrengă stă 'n mirare!
Ţara-i mică, ţara-i tare
Şi vrăjmaşul spor nu are!

— „Trăiască Ştefan Vodă!.. Mulţi duşmani vin la noi,
„Dar cât vin de năprasnici, puţin fug înapoi."
— „Păcatul lor îi mână, sărmanii, ca pe-o turmă,
„Şi moartea le stă 'n cale, şi moartea le stă 'n urmă."
— „De-aceea la Moldova vezi floare lângă floare.
„E îngrăşat pământul cu sânge."
— „Aşa-e, frăţioare:
„Dar cresc bujorii mândri din sânge de Român
„Şi pălămida neagră din sânge de păgân!"

Sub cerul ce s'aprinde şi 'n clipă iar se stinge
Vărsând pe a lor feţe lumini fulgerătoare,
Aşà grăesc bărbaţii ce somnul nu-i atinge
In aşteptarea vie a zilei viitoare.

Şi poalele pădurii sunt palid luminate
De flăcarile roşii ce pâlpăe în sate,
Şi 'n tabăra vecină orgia cea nebună
Ca marea depărtată vueşte sub furtună;
Iar în frunziş Românii topoarele-şi descântă
Şi caii lor desmerdă, şi 'n urmă vesel cântă;

www.dacoromanica.ro

„Sunt Român cu patru mâni,
„Şi am leacuri de păgâni:
„De Tătari am o săgeată,
„De Turci palma mea cea lată,
„De Litfeni un buzdugan
„Şi de Unguri un arcan!“

V.

ŞTEFAN CEL MARE

In mijlocul pădurii este o poeană lungă
Şi largă, ce foeşte de oameni ca un roiu.
La capătu-i din dreapta se prelungeşte o strungă,
Prin care ostăşimea curge ca un şioiu,
Ea intră în poeană şi se aşează 'n rânduri,
Privind la o colibă de ramuri de stejar,
In care o umbră mare de om plecat sub gânduri
Stă pe genunchi, se 'nchină în faţă c'un altar.

De odată o lumină fantastic isbucneşte
Din zece nalţi mesteacăni cu fruntea 'nflăcărată.
Coliba se deschide, umbra se scoală, creşte
Şi splendid maestoasă la oaste se arată!

www.dacoromanica.ro

Un lung fior pătrunde mulțimea 'n admirare.
Toți zic: «E Ștefan, Ștefan!»
Dar! Ștefan e cel Mare!
Iată-l cărunt, dar încă bărbat între bărbați
Ca muntele Ceahlăul prin munții din Carpați!
El întrunește 'n sine o triplă maiestate:
Acea care-o dau anii la conștiințî curate,
Acea care resfrânge a tronului splendoare,
Ș'acea întipărită de faima 'nvingătoare.
Timpul i-a pus coroană de-argint, țara de aur,
Și gloria măreață i-a pus cununi de laur.
Pe falnicii săi umeri, cu anii, sunt clădite
Neperitoare sarcini de fapte strălucite.
Dar, ani și fapte, Ștefan nu simte-a lor povară,
Căci dragostea moșiei, ca dalba primăvară,
In sânu-i înflorește și îl întinerește
Pentru salvarea țării, când țara pătimește.
Erou plin de lumină, el e menit în lume
Pe secolul ce-l vede să sape al său nume
Și să răspândă raze pe seculi viitori,
Precum un soare splendid ce sparge deșii nori.
Ființă de-o natură gigantică, divină,
El e de-acei la cari istoria se 'nchină,
De acei cari prin lume, sub pașii lor, cât merg,
Las' urme urieșe ce 'n veci nu se mai șterg,
A cărora legendă departe mult se 'ntinde
Și 'nchipuirea lumii fantastic o aprinde.

www.dacoromanica.ro

Măreţ, în a sa umbră un timp întreg dispare,
Căci Dumnezeu pe frunte-i a scris: *Tu vei fi mare!*

In mijlocul poenei el se înaintează,
Se urcă pe-o movilă şi astfel cuvintează:
„Români din toată ţara! Boeri, vechi Căpitani,
„Şi voi, feciori de oaste!... Sunt patruzeci de ani,
„Moldova, la *Dreptate,* pe soarta ei stăpână,
„Mi-a pus pe cap coroana şi buzduganu 'n mână
„Prin cel A-tot-puternic ce apele încheagă
„Păstrat-am până astăzi coroana mea întreagă
„Şi buzduganul teafăr, de şi pe mulţi duşmani
„I-au doborât lovindu-i, în patruzeci de ani!
„Duşmani din fundul lumii, păgâni, duşmani, vecini,
„Şi, cine-ar puteà crede!... chiar duşmani fraţi, creştini!
„Trufaşi cu toţi, sălbatici, lacomi, vicleni şi orbi,
„Care împrejurul ţării, precum un cârd de corbi,
„Stà gata s'o sfâşie... dar n'a vrut Dumnezeu,
„N'a vrut Moldova, ţară vitează, n'am vrut eu!...

„Pe Radu, Aron Petru, şi Ţepeluş hainul
„I-am frânt!... Maniac Tătarul şi Matias Corvinul,
„I-am frânt!... chiar pe Sultanul Mehmet-Fatih l-am frânt!
„Şi'alţi mulţi cari perit-au ca pulberea în vânt.

www.dacoromanica.ro

„Voi îi cunoașteți bine, vitejii mei oșteni.
„Voi, pardoși dela Lipneț, vultani din Răsboeni,
„Zimbrii fioroși din codrii Racovii, aprigi zmei
„Din Soci, din Catlabuga, din Baia, dela Schei.
„Apărători a Crucei, voi îi cunoașteți bine,
„Căci pentru a lor risipă ați răsboit cu mine
„Prin șesuri, munți și codri pe iarnă, toamnă, vară,
„Făcând din peptul vostru un zid, hotar de țară.
„Roșind cu-a vostru sânge ferbinte, plin de viață,
„Siretul, Prutul, Nistrul și Dunărea măreață;
«Stând vecinic în picioare, în veci neodihniți,
„De arma, sora voastră, în veci nedeslipiți,
„Fără copii, soție, o! dragii mei vultani,
„Și 'n luptă, tot în luptă, de patru-zeci de ani!
„Ș'acum, când armăsarii Osmanului mărit
„Aruncă largi nechezuri din mândru Răsărit,
„Când Mohamed pe ceruri și-au asvârlit hamgerul
„Ce, ca o semi-lună, cutreeră tot cerul;
„Când noi oprim cu peptul furtuna păgânească
„Ferind de-a sale valuri amvona creștinească;
„Acum când toți Creștinii, Regi, Domnitori, popoare,
„Ar fi, ca frați de cruce, să 'mpartă-acelaș soare;
„Priviți! .... Pe cerul negru se 'ntinde-un roș de sânge,
„Din depărtare suflă un vânt ce geme, plânge
„Și spune că în zare ard sate și orașe;
„Că feare fără nume ucid copii în fașe,

www.dacoromanica.ro

„Că ţara e'n nevoe, că mor Români sub chlnuri,
„Că fete mor sub silă, că pruncii mor în sinuri !...

„Şi cine oare face această făr'-de-lege ?
„Un Domn vecin, prietin, un Domn Creştin, un Rege !
„Albert, Craiul Lehiei !.
„Albert, de cap uşor,
„Făcut-au un vis mare de Rege 'nvingător,
„Dar n'are el, sărmanul, aşà de largă mână,
„Să poată 'n ea cuprinde o patrie română !
„Nici au ajuns Moldova de râsul mişeliei,
„Ca s'o răpească 'n gheare-i un vultur de-a Lehiei!

„Cât va fi 'n cer o cruce şi un Ştefan pe pământ
„Nime nu va deschide Moldovei un mormânt !
„Cât vor călcà duşmanii în ţara de Români,
„Ei robi vor fi în ţară, dar vecinic nu stăpâni
„Decât Moldova 'n lanţuri mai bine ştearsă fie !
„Decât o viaţă moartă, mai bine-o moarte vie !

„Români din toată ţara, Boeri, vechi Căpitani,
„Voi toţi ai mei tovarăşi de patru-zeci de ani !
„Când Albert ne meneşte robie, rele soarte,
„Răspundeţi, ce se cade lui Albert ?.."
—„Moarte, moarte !"

www.dacoromanica.ro

Strigă poeana; «*Moarte*»! pădurea clocoteşte,
Ş'un soare roş în ceruri d-odată se iveşte.
—„Fie! le zice Ştefan, fie cum cereţi voi.
„La arme! şi pe moarte! tot cerul e cu noi!"

VI.

ASALTUL

Gonise vântul nopţii furtunele cereşti,
Lăsând acuma rândul furtunei omeneşti,
Şi soarele 'n splendoare din neguri răsărise,
Părea că vreà s'admire pe-acel ce se fălise
„Că lumea îngrozită, privind spre Răsărit,
„Vedeà-va 'n loc de soare al său chip strălucit!"
El plimbă ochi de aur pe tabăra Leşească
Superbă!... împrejuru-i având ca s'o 'ntărească
Un lung ocol de care legate strâns cu lanţuri,
Ocol armat cu tunuri şi 'ncunjiurat cu şanţuri.
Armata e 'n picioare! Puternica armată
Cu-a sale lungi scadroane în larg cuadrat formată
Ocupă după şanţuri al taberei câmp nalt,
Stând gata să respingă Românii din asalt.
Mii, mii de lănci cu flamuri se văd fâlfăitoare.
Ca trestiile dese din bălţi, când suflă vântul.

www.dacoromanica.ro

In aer sbor nechezuri, comănzi răsunătoare,
Şi caii 'n neastâmpăr frământă 'n loc pământul.
Iar Albert, mândrul Rege, în mijloc pe-o 'nălţime
Priveşte cu 'ngâmfare frumoasa lui oştime.
Călare pe un cal sprinten din stepele Ucrane,
El are lângă dânsul un grup strălucitor
De Palatini, de Hatmani sleiţi pe caii lor,
Şi steagul înainte-i cu semne suverane.

La dreapta, sub pădure, româna oaste apare
In pâlcuri şi în cete pe câmp orânduită,
Şi fiecare ceată de luptă pregătită,
C'un tun cu şeapte ţevii purtat pe roţi uşoare.
Hotnogi numiţi de Stefan comandă Călăraşii,
Aprozii, Lefecii, Cutenii şi Arcaşii.
Iar Stefan stă pe o culme cu o ceată ce nu-l lasă,
De a ţării boerime şi de copii din casă.
Sub dânsul are Domnul un smeu, un Moldovan,
In stânga lui pe Boldur, în dreapta pe Bogdan,
In mâna-i buzduganul domnesc care 'n răsboae
Ca braţul care-l poartă în veci nu se îndoae,
Şi pe dasupră-i steagul, ameninţând furtuna,
Cu Bourul, cu steaua, cu soarele şi luna.
Precum doi nori pe ceruri stau faţă 'ntunecoşi
Şi merg unul spre altul, dând fulgeri luminoşi,

www.dacoromanica.ro

Armatele duşmane, crunt ameninţătoare
Respând din ochi, din arme, luciri fulgerătoare.
Şi Litfii şi Românii privesc în nerăbdare
Unii la Rege, alţii la Domn, şi fiecare,
Dorind, pândind semnalul răsboiului...
Deodată
Ştefan ridică steagul dând semn l'a lui armată.
Ura !... trei pâlcuri dese de cei mai buni arcaşi
Plecând, pe câmp se 'nşiră în grupe de hărţaşi.
Voinicii merg în fugă spre lagăr, îndrăsneţi,
Din arcele lor nalte trăgând mii de săgeţi
Ce vâjie 'n desimea scadroanelor Leşeşti
Şi prind resad de moarte în pepturi omeneşti.
Dar tunurile-ascunse în lagăr, după care
S'aprind, scoţând pe gură mortală detunare,
Şi mulţi dintre arcaşii departe 'naintaţi
Cad morţi, scăldaţi în sânge, de glonţuri fulgeraţi.
Tovarăşii lor grabnic atunci se întrunesc,
Dar semne de 'ngrozire, la fugă se gătesc,
Cercând s'atragă Leşii din tabără afară.
Dar Leahul nu-i urmează, cercarea le-i zadară!
—„Vezi Litfa! zice Boldur, stă 'nchisă la ocol.
„Nu vreà, nu îndrăzneşte să iasă 'n câmp, la gol".
—„Vom merge noi la dânşii! Românul Domn răspunde.
„In taberi lănţuite ştim noi cum se pătrunde.
„Tu, Boldur mare Hatman, şi tu Coste-paharnic,
„Precum se cade vouă, îmi place a fi darnic

www.dacoromanica.ro

„Făcându-vă cu mine părtaşi la zi de fală.
„In duşmanii Moldovei acu să 'ntraţi năvală,
„Cum intră leu 'n turme şi paloşul în coaste!"
Pe loc semeţii Coste şi Boldur, capi de oaste,
S'au dus, s'au pus în fruntea Românilor, strigând:
„La foc, copii!" şi grabnic plecat-au alergând.
Vueşte aprig câmpul şi armele resună,
Şi tunurile crunte ca tunete detună.
O grindină de glonţuri grozav ucigătoare
In cetele române duc moarte 'ngrozitoare;
Dar ele, ne 'ngrozite făr'a 'ncetà de loc,
Păşesc tot înainte sub viscolul de foc.
Mulţi le rămân în urmă, rupţi, morţi, căzuţi pe brânci!
Ei sbor ş'ajung în număr la şanţurile-adânci,
„Năval cu toţi în lagăr, năval! oastea răcneşte,
„Din cer ne vede Domnul şi Ştefan ne priveşte!"
Şi toţi s'aruncă 'n şanţuri, dau unii peste alţii.
Cei mici, uşor, în grabă s'acaţă de cei nalţi,
Le sar pe umeri sprinten, ca tigri se isbesc,
Cu unghiile de maluri se prind, se opintesc,
Se urcă prinşi de lanţuri de-a tunurilor buze
Şi printre mii de săbii şi mii de archebuze
Ce-i taie şi-i restoarnă în şanţuri, fărâmaţi,
Ei pun picioru 'n lagăr, puternicii bărbaţi!
Zadarnic Ceremişii, dosiţi pe după care,
Indreaptă groase tunuri, le 'ncarcă, le dau foc,

www.dacoromanica.ro

Românii, de ai lor duşmani deprinşi a-şi bate joc,
Intr'înşii dau isbire cu-o aprigă turbare,
Ii pun sub coasa morţii, în tabără-i resping,
Şi grabnic, cară, tunuri, în şanţuri le împing,
Şi fac podişuri late cu trupuri sângeroase,
Ce mor în vaet jalnic şi 'n chinuri dureroase.

Atunce Craiul zice: «O! frate Sigismund!
«Zăreşti tu Moldovenii în lagăr, colo 'n fund?»
—«Dar! Sigismund răspunde; zăresc o beată turmă.
«Nici unul însă teafăr nu-şi va călcà pe urmă!»
—«Nici unul viu, nici unul!» zic Leşii împregiur
Şi Herbor Lucasiewitz, viteaz cu părul sur,
Se duce să avânte armata cea crăiască
Şi cu Românii aprigi în pept să se lovească.

. . . . . .

Ca nişte mari balauri cu lungi coarne-ascuţite,
Scadroanele în sgomot de tropot sunător
Se mişcă, saltă'n copce; apoi luându-şi sbor,
Cu lancele plecate la fugă-s răpezite.
Dar Costea şi cu Boldur, tovarăşi de isbândă,
Ţinând în frâu avântul Românilor semeţi,
Le strigă: «Staţi aici! toţi după cai, la pândă,
«Să trageţi ţintă 'n Lifte o ploae de săgeţi!»
Şi cum veniau grămadă scadroanele sonoare,
Descalecă arcaşii, gătesc arcele lor,

www.dacoromanica.ro

Trag, strunele vibrează, sunând sbârnăitoare,
Mii de săgeţi trec iute sub soare ca un nor
Şi intră prin scadroane cu-o aspră vâjiire,
Ducând cu ele groază, durere şi peire.
Intregi şiruri de oameni din fugă săgetaţi,
Se pleacă morţi pe coame, cad grabnic resturnaţi,
Mulţi cai zac lângă dânşii şi mulţi, atinşi la nări,
Fug, târâind cadavre cu un picior în scări.
Dar Herbor Lucasiewitz răcneşte: «înainte!»
Şi lungile scadroane 'nainte merg grămadă,
Pân' ce topor cu lance, şi buzdugan cu spadă
S'ating în zinghenire sub soarele ferbinte.
Atunce mândrul soare, ce spre apus plecase,
Oprit în sa cale, văzù cu ochii roşi
Un furnicar de moarte ce aprig se 'ncleştase,
Un iad grozav de demoni, sălbatici, fioroşi,
Sărind, urlând ca feare, muşcându-se scrâşnind,
Rupând, lovind orbeşte, dând moarte şi murind!
Românii în scradoane intrau ca 'ntr'o pădure,
Clădind movili de leşuri sub sdravănul topor.
Şi coasa ne-obosită, şi harnica secure
Sburau abătând caii sub călăreţii lor.
Iar ulii din Soroca, şi sgripţorii din Vrancea
Cu lancea căngiuită în gloată pătrundeau
Şi resturnau cu cangea, şi străpungeau cu lancea,
Şi [illegible] moarte cu trupuri le-ascundeau.

www.dacoromanica.ro

Dar şi Lehimea cruntă făceà pârte grozave
In cetele române trecând ca prin troean.
Bravi, ne 'mpăcaţi, teribili, sub armele lor brave
Curgeà o dâră lungă de sânge pământean.
De-odată prin oştime o veste au trecut:
„Herbor sub buzduganul lui Boldur au căzut:
—„Herbor e mort!“ Stau Leşii pătrunşi, încremeniţi,
Scot şoapte îngrozite, prin ranguri resleţiţi
Perd cumpătul, perd capul, svârl armele 'n văzduh,
Dau dosul, şi fug iute, goniţi de-al spaimei duh.
Iar Craiul trist, cu palma lovindu-se pe frunte,
Suspină: „O! Toporski, o! veteran cărunte!
„Priveşte, fug mişeii, fug toţi, fug mic şi mare!
„De-acum în tine singur e singura-mi sperare!“

VII.

LUPTA

Toporski veteranul cu-o ceată mai aleasă
Lui Albert se închină şi pleacă la răsboiu.
Pe loc bătrânul Cârjă în cale-i vrând să easă,
De lângă Stefan pleacă cu buni viteji de soiu.
Ei vin călări în grabă, aprinşi de răsbunare,
S'apropie; iar Cârjă, sburând în fuga mare,

www.dacoromanica.ro

In faţa lui Toporski s'opreşte ş'astfel zice:
„Toporski! din doi unul, e scris să peară aice!
„Ori tu, ori eu; sus pala, şi vin la luptă dreaptă"!
—„Cârjă! răspunde Leahul, ai minte înţeleaptă,
„Dar inimă nebună. Eu te cunosc pe tine:
„Eşti leu năprasnic, însă şi tu mă ştii pe mine,
„Căci în mai multe rânduri luptat-am înainte,
„Pe când aveam braţ verde şi inimă ferbinte.
„Nici tu, vechiul meu duşman, nu m'ai învins pe mine.
„Nici eu n'am avut parte să te înving pe tine.
„Ce dar n'am putut face în focul tinereţii
„Puteà-vom face oare sub iarna bătrâneţii?
„O! Cârjă! barbe albe purtăm acum noi doi,
„Şi lupta, draga luptă, nu mai e pentru noi.
„Priveşte! alţii, tineri, stau împregiurul meu,
„Demni adversari acelor de pe 'mpregiurul tău.
„A lor acum e rândul, frate. Noi, veteranii,
„Şoimi învechiţi, de-oparte să stăm privind şoimanii.
„Vin colea lângă mine, şi nu fii duşman mie,
„Căci vârsta între oameni stinge ori ce duşmănie!"
—Răspunde atuncea Cârjă: «Toporski ai dreptate,
„Ades e rece peptul şi inima tot bate!"
Apoi, mărindu-şi glasul, el strigă la ai săi:
„La luptă, voi şoimanii, la luptă feţii mei!"
—„La luptă!" strigă însuşi Toporski 'n mare glas,
Şi amândoi bătrânii de-oparte s'au retras.

www.dacoromanica.ro

Pe loc ambele cete aprins electrisate
Scot paloşele 'n soare c'un freamăt de oţel.
Ochirile prin aer se 'ntâmpină 'ncruntate,
Căci fiecare-alege un duşman pentru el.

Plecând apoi cu toţii strâng frâele, dau pinteni,
In sprintene desghinuri îşi saltă caii sprinteni,
Şi sbor pe-aripa urei, cu-avântul de nălucă,
Şi intră ceată 'n ceată şi 'n luptă se apucă.
Pământul ropoteşte sub tropot de copite,
Văzduhul străluceşte de arme ascuţite,
Iar paloşele albe ciocnindu-se 'n loviri
Dau foc, dau moarte cruntă, dau aspre zingheniri
In clipă cad sub ele, străpunşi scăldaţi în sânge,
Iarmeric Mazovitul ce 'n două părţi se frânge,
Şi Buhtea pârcălabul cu-o largă brazdă 'n pept,
Şi tânărul Cozjatic lipsit de braţul drept.

Grodek, zis *falcă-tare,* în crudul său avânt,
Precum un vier de codru, se 'naintă prin gloată
Şi sabia 'mprejuru-i făceà o largă roată,
Ce se 'nvârtià la soare şi şuerà în vânt.
Cădeau victime multe sub arma ce sburà !
Şi Grodek în turbare pe rând le numărà,
Călcând tot înainte pe victimele sale.
Când iată, din mulţime apare drept în cale

www.dacoromanica.ro

Balaur dela Galu ce poartă uşurel
O ghioagă monstruoasă cu dinţii de oţel.
Grodek răpede spada i în peptul lui Balaur!
Sângele curge!... peptul greu muge ca un taur,
Dar ghioaga se abate!... sub crunta-i lovitură
Sbor crierii lui Grodek şi dinţii toţi din gură;
Iar Leahul, cladă moartă, greu cade pe pământ
Ne'ndeplinind în vieaţă grozavu-i jurământ.

Coman dela Comana cu Velcea, şerpe iute,
Privesc din depărtare cum vine şi cum saltă
Un cal de soiu ogarnic deprins a vânà ciute
C'un voinicel subţire ca trestia de baltă.
— „Cine să fie oare cel căpitan frumos?"
— „E Biela, păr de aur, cu mijloc mlădios".
— „Vânat de soiu e, frate?"
—„E puiu de Palatin".
— „Aţine-te dar, Velceo".
—„Comane mă aţin!"
Şi amândoi la pândă se pun în a lui cale,
Coman cu braţe goale şi Velcea cu o coasă.

Venià fugaru 'n salturi sburlind coama-i pletoasă;
Venià voiosul Biela pe câmpul cel de jale
Şi pala-i când de-o parte, când iar de altă parte,
Tăind în carne vie, făceà ochiuri deşarte.

www.dacoromanica.ro

Deodată Velcea sare, sub cal se ghemueşte,
Şi calu 'mpuns la glezne din fugă poticneşte
Turtind sub el pe Velcea; iar mândru-i căpitan
Il svârle peste capu-i în peptul lui Coman.
— „Bine venişi la mine!“ îi zice urieşul,
Şi'n braţele-i de schijă, râzând grozav îl strânge,
Cât peptul îi sdrobeşte şi oasele îi frânge,
Apoi între cadavre, pe câmp, aruncă leşul...

Gorow şi Zablotowski combat dela-olaltă
Cu Stroe Vlad, Hotnogul, şi cu Şoltuzul Daltă.
Umăr de umăr, coastă de coastă, om şi cal
Se strâng, se prind cu ură în cleştet infernal,
Voind a se absoarbe de pe a lumei faţă
Cu partea lor de soare, cu partea lor de viaţă,
Şi sângele din pepturi, din frunţi, mereu se scurge
Şi pe sub cai de-alungul el gâlgăe şi curge.
Crâncenă luptă! Moartea de-asupra se arată,
Face un semn, alege, şi cleştetul deodată
La semnu-i se desprinde, lăsând pe câmp să cadă
Gorow şi Zablotowski, amici, a morţei pradă!
Iar caii lor ca dânşii nedespărţiţi, cu dor,
Se duc nebuni prin lagăr, chemând stăpânii lor.

Glence din Pocuţia sub Udrea se doboară.
Udrea e prins de Cziusko, dar singur se omoară,

www.dacoromanica.ro

Strigând în desperare: „Ah! zece morți mai bine
„Decât o viață lungă și zile cu rușine!“
Corbaci rătează capul baronului Huminski,
Ciolpan apucă 'n brațe-i pe junele Tenczynski,
Și merge de-l depune lui Ștefan, la picioare,
Apoi se îatoarce iute la nouă vânătoare.

Zbaloș pe un cal de câmpuri, Negrea pe un cal de munte.
Se întâlnesc cu ochii ș'aleargă să se 'nfrunte.
Isbindu-se 'n mulțime cu-avânt spăimântător
Crunt se lovesc din fugă cu paloșele lor,
Lovire fulgerândă și Leahului fatală!
El cade jos!... în mâna-i se frânge a sa pală,
Dar Negrea, viteaz darnic, îi zice: „Frate Zbaloș,
„Pe-un om căzut nu-mi place să cadă al meu paloș.
„Te scoală, mergi în pace cu zile dela mine.
„Ar fi păcat să pearâ un bun viteaz ca tine!“

A zis, calu-și întoarce și 'n gloată se răpede,
Lăsând în urmă-i Leahul; iar Cârjă care-l vede,
Ii strigă de departe: „Ani mulți, Negreo, nepoate!
„Brațul ce nu dă moarte când poate, multe poate!“
Și glăsuind, el vede a lui Toporski ceată
Ciuntită, risipită, și 'n tabăr'alungată.
Fugând cum fuge spaima lipsită de rușine...
Și simte mândrul Cârjă o mare vâlfă 'n sine.

www.dacoromanica.ro

Iar cainicul Toparski cu fruntea obosită,
Şopteşte vărsând lacrimi: „O! soartă mult cumplită!
„Eu, tare odinioară, vechiu arbor a Lehiei,
„Perdut am frunzi şi ramuri sub vântul vijeliei!
„Iată-mă învins!... O! Cârjă, de acum sunt robul tău"!
— „Rob, tu? nu mi-ar erta-o prea sfântul Dumnezeu!
„Când un popor de oameni se 'nchină ţie, mie!
„Un tu ş'un eu, Toporski, nu cade în robie"!

Aşà grăeşte Cârjă, bătrânul înţelept.
Şi singur merge vesel la Ştefan Domnul drept
Ce-i zice: „Ani mulţi, Cârjă! tu fală mi-ai făcut!
„Ca tine fieţi neamul viteaz şi priceput"!

Apoi către oştimea pe lângă el rămasă:
„Acum e rândul nostru, Boeri, Copii din casă!
„Să dăm zorul din urmă, cumplitul nostru zor,
„Ce trece şi răstoarnă ca trăsnet resbitor.
„Daţi vânt armelor voastre! pe cai, şi după mine"!

Precum un cârd de vulturi din sferele senine
Cad iute ca un fulger pe-o pradă ce zăresc,
Românii, duşi la Ştefan, în lagăr se isbesc!
Nimic nu le resistă, nici tunuri, nici desime,
Nici şanţ, nici zid de cară, nici deasă călărime,

www.dacoromanica.ro

Căci ei răstoarnă 'n treacăt, şi darmă, sfarmă 'n clipă
Scadroane, tunuri, corturi, şi pun tot în risipă.

Fug Leşii, fug Cruciaţii şi fuge însuşi Craiul!
Ii duce Domnul Ştefan cum vântul duce paiul;
Iar tabăra Leşească un lung pustiu rămâne
Sub apriga furtună a cetelor române!

Când suflă vântul toamnei prin codrii veştejiţi
Copacii plini de frunze sunt astfel sguduiţi,
Şi crengile căzute, şi frunzele uscate
Pe câmpi în depărtare sunt astfel semănate.

VIII.

ARATUL

Armata glorioasă e frântă, răsipită
Ca munţii de nisipuri în Africe pustii.
Intr'un vârtej de spaimă din urmă-i fugărită
Prin văi, prin munţi, prin codri, prin râpi şi pe câmpii.
Iar Craiu 'n desperare, din dealul Catilinei,
Priveşte printre lacrimi frumoasa lui armată,

www.dacoromanica.ro

Ieri floarea vitejiei, azi, vai! prada ruşinei,
Cum fuge ca un nour, sub zare 'mpräştiată.
Ş'acum el se găseşte cu adevărul faţă!
Slab, mic, fără trufie, văzându-şi înainte
Spectacolul peirei ce-i dă fiori prin minte,
Şi 'n urmă-i alt spectacol ce sufletu-i îngheaţă.
. . . . . .
Pe-un şes întins şi galben, sub arşiţa de soare,
Cinci sute pluguri ară pământul ţelinos,
Şi Domnul Ştefan însuşi, cu fruntea în sudoare.
Asistă pe-un cal negru, sub un stejar frunzos.
Opt mii de Leşi de oaste, legaţi, cu frâu 'n gură,
In loc de boi, la juguri se opintesc trăgând;
Ei trag mereu şi ferul greu muşcă 'n bătătură,
Şi unii gem, şi alţii cad pe genunchi plângând!
Dar biciul îi loveşte şi lancele-i împung...
Se scoală 'n brânci şi iarăşi trag brazde pe pământ!
Mulţi dintre ei, sărmanii! în capăt nu ajung
Şi chiar în a lor brazde găsesc a lor mormânt!
Românii cu glas aprig îndeamnă ca să 'ntindă,
Strigând: „Häis, ţa, Liftene! häis, ţa, haram de plug!
„Tu-mi pregătiseşi jugul, eu mi te am pus în jug.
„Häis, ţa"... Apoi din urmă aruncă 'n brazde ghindă.
Iar Ştefan la tovarăşi le zice cu glas tare:
„Aşà scrie Românul a sale fapte mari,

www.dacoromanica.ro

„Cu feru 'n brazda neagră!... Românul astăzi are
„Pământul său drept carte şi pluguri cărturari,
„Aici pe unde astăzi e numai câmp, otavă,
„Umbrì-se-vor urmaşii sub *Roşia Dumbravă!*“
. . . . . .

Trecut-au patru seculi din ziua cea fatală,
Când se 'ngroapă 'n ţărână a duşmanilor fală!
Şi faptul cel istoric, sub formă legendară,
Din neam în neam Românii îl povestesc în ţară.
Priviţi! lâng'o dumbravă stă tabăra de care.
Flăcăi voinici şed roată pe lângă un foc mare,
Mirându-se 'ntre dânşii cum vreascurile 'n foc
Ca nişte şerpi se mişcă, sucindu-se în loc.
—«Ştiţi voi de ce stejarul arzând plânge şi geme?
(Intreab' un Român ager pe care a nins de vreme)
«Colo 'n astă dumbravă copacii urieşi
«Sunt locuiţi, se spune, cu suflete de Leşi.
«Pe timpul bărbăţiei au prins Stefan cel Mare
«O oaste de năvală ş'au pus-o ca să are;
Iar în pământul negru cu sânge amestecat
«Spre lungă pomenire el ghind'a semănat!»
. . . . . .
El zice, şi dumbrava se pare că roşeşte,
S'un aspru glas de vultur în noapte se trezeşte.
El zice, focul arde dumbrava luminând.
Prin crengile frunzoase trec umbre suspinând!

Mircești.

www.dacoromanica.ro

NOTE

Visul lui Albert. (Pag. 9).

Regele Albert, după învoirea ce făcuse cu fraţii săi regele Ungariei şi ducele Litvaniei, în conferinţa dela Leutschau, cercând a-şi împlini gândul asupra Domnului Ştefan al Moldovei (conferinţă în care se desbătù despre stârpirea Românilor: *super extirpatione Vlachi)*, chemă la arme toată Polonia, Galiţia, Mazovia, pe Ioan de Tiffen, magisterul Prusiei, iar mai ales pe Alexandru, ducele Litvaniei, cu toată nobilimea litvană. Deci cu multă oaste de mercenari pedestri şi călăreţi el plecă dela Leopol spre Moldova, la 26 Iunie.

Acea nefericită expediţie fu preîntâmpinată pe următoarele pronosticuri: Două sute de boi, apucându-i un vârtej înfricoşat la eşirea din Leopol, se împrăştiară în toată părţile; unii căzură în şanţurile suburbiei, iar

www.dacoromanica.ro

ceilalți cu greu se putură găsi și adună. Când Regele treceà un râuleț, calul său de mână se poticni și se înecă. Un oarecare *Sropski*, nobil de neam, dar cam nebun, de mai multe ori strigă în Leopol cu spaimă, prevestind peirea Polonilor. Fulgerul, căzând asupra taberei, ucise pe un nobil și 12 cai. Preotul, servind dinaintea Regelui, scăpă jos sfintele Taine...

Și cu toate aceste înspăimântătoare întâmplări, departe de a se lăsà de păcate, oastea petreceà în libertate cu mueri, și însuși șefii nu numai noaptea, dar și chiar la lumina zilei se desfătau în baie și în beție, desmerdându-se în brațele femeilor.

Creslau Curozwanski, nobil de Roza, decan de Cracovia, și Padlowski de Przytyk, castelanul Radomiei, au fost trimiși soli către Ștefan Vodă, pentru ca să ceară libera trecere prin țară a oastei leșești, cerând a-l înșelà că expediția lui Albert ar fi menită în contra Turcilor. Asemenea misie au avut și Mateiu Lonzinski, episcopul Cameniței.

Albert începù răsboiul asediând și bombardând Suceava, însă nu reușì a luà orașul, ci perdù multă oaste și timp în zadar.

Oastea leșească se retrase prin codrii Bucovinei, având în mijloc pe regele bolnav și dus pe un leagăn; însă acolo Moldovenii, ascunși între copaci, se isbiră ca lupii asupra Leșilor și le făcură multă stricăciune. Periră atunci mulți din neamul lui Toporski (unul din cele mai vechi din Polonia), doi Tenczynski, Nicolae, palatinul Galiției, și Gabriel de Moravița, etc.

Tot atunci un contingent de Cruciați Prusiani, urmând după armata regală, fură atacați de hatmanu Boldur, risipiți și câți scăpară de moarte fură robiți.

Acea oaste regală, în care se aflau magnații Podoliei, fu rău vătămată de oamenii lui Ștefan.

Mateiu Miechowski zice: „O! Ștefan, bărbat tri„umfal și victorios, care biruișì pe toți regii învecinați!

www.dacoromanica.ro

„O! om fericit, care te bucurași de toate darurile „câte natura le dă altora numai în părți, unii fiind „înțelepți cu viclenie, alții viteji cu sublima virtute a „dreptății, alții iar norocoși contra dușmanilor, tu „singur le avuși hărăzite ție toate de odată: just, pre-„văzător, viclean, biruitor asupra tuturor adversarilor! „Nu degeaba cată a fi numărat între eroii secolului „nostru!“ etc.

(Archiva istorică a României).

Aceste fapte sunt relatate de Mateiu Miechowski în istoria lui Stefan Vodă; iar prințul D. Cantemir, adeverind legenda poporală, zice: „Ștefan V., prințul „Moldovei, bătând oastea leșească la Cotnar, unde „crește vinul cel lăudat, cu totul o au stins; numai „15000 au prins vii, pe cari i-au pus în jug și i-au „silit de au arat în lung două mile, în lat o milă de „pământ, în care arătură tot prin Leșii aceia au se-„mănat două păduri ce și până astăzi se numesc de „Poloni *Bucovina*, iar de Moldoveni *Dumbrava roșie*, „sau păduri roșii, pentru că s'au semănat și sădit cu „sânge leșesc“.

Glumeț, îi place a zice lui Negrea, viteaz darnic: (Pag. 16).

Familia Negre este una din cele mai vechi din Moldova. Chiar pe la începutul secolului XV, un Negre vornicul figurează în istorie, timp de 24 ani, adică de la 1402 până la 1426, între cei 12 boeri mari, consilieri ai lui Alexandru cel bun.

La 1471, Paharnicul Negre a fost descăpățînat în Vaslui din ordinul lui Ștefăn cel Mare, fiindcă a fost de părere a nu se războĭ în contra lui Radu a Țărei Muntenești, ca unul ce era creștin și Român.

www.dacoromanica.ro

Un alt Negre, Patrașco, ginere lui Petre Vodă Șchiopul, au urmat în exil pe socrul său, au fost înscris în cartea de aur din Veneția și au murit la Barcelona, etc. etc.

In chronicele și chrisoavele de la strămbuni, numele de Negre apare ades ca proprietari de moșii Negrești, ca oameni însemnați pe timpul lor, și ades ca victime a urgiilor domnești.

Maghiari schimbați în iepuri, ș'un purice în Movilă. (Pag. 21)

Numele Puricestilor a fost schimbat în Movilești pe câmpul luptei de la Schee, luptă în care șeful armiei Ungurești a fost descăpăținat de Purice Aprodul.

(Vezi poemul lui *C. Negruzi, Aprodul Purice*).

Ștefan, Ștefan Domn cel Mare. (Pag. 22)

Cântic vechiu popular.

„Moldova, la Dreptate, pe soarta ei stăpână“ (Pag. 26)

Locul pe care Stefan a fost proclamat Domn Moldovei, purtà numele de *Dreptate*.

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA pentru TOȚI

PUBLICAȚIE DE POPULARIZARE

30 bani numărul

Editura Librăriei ALCALAY

BUCUREȘTI

Calea Victoriei No. 37.

Această bibliotecă este o enciclopedie de lucrări literare, pedagogice, educative și de știință popularizată, lucrări, datorite scriitorilor de căpetenie, români și streini, iar prin ieftinătatea volumelor poate fi la îndemâna tuturor.

Scopul acestei publicațiuni fiind numai răspândirea gustului de citit, se recomandă în special D-lor Studenți, Militari, Institutori, Învățători, Cercurilor culturale, Bibliotecilor populare și mai ales părinților cari voesc să deà în mâinile copiilor cărți de citit și cultură pe cale ușoară.

Fiecare număr costă 30 bani. Pentru volumele conținând mai multe numere se socotește de atâtea ori 30 bani câte numere sunt.

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA pentru TOŢI

La facerea comandei este suficient a se indică numerile din dreptul volumelor alese și a se înainta costul prin mandat sau mărci poștale spre a le primi franco.

1 *Andersen,* Povești alese, trad. de D. Stăncescu.
2 *Marian,* Păsările noastre și legendele lor.
3 *Zamfirescu Mihail,* Cântece și plângeri. Poezii.
4—5 *Herbert Spencer,* Despre educație.
6 *Vlahuță A.,* Icoane șterse. Nuvele.
7 *Carmen Sylva,* De prin veacuri, Pagini glorioase din trecutul străm. noștri.
8 *Michelet,* România, Roma, Piza, etc.
9 *Bachelin Leo,* Castelul Peleș. Schiță istorică și descriptivă.
10 *Maiorescu Titu,* Nuvele și schițe, de Alarcon Bret-Herte și Marc Twain.
11 *Theuriet André,* Din tinerețe, etc. Nuvele.
12 *Demetrescu M.,* Nuvele. Lake Buturugă și dreptatea lui Ștefăniță.
13 *Duiliu Zamfirescu,* Nuvele, romane.
14 *Wilkins,* Antichitatea romană. Obiceiuri. Origina Societății.
15 *Alexandrescu Gr. M.,* Proză și Versuri.
16 *Anton Pann,* Povestea vorbii, volumul I.
17 *Colomb D-na,* Istorioare.
18 *Teleor Dumitru,* Schițe umoristice.
19 *Alfred de Muset,* La ce visează fetele. (comedie); *Auguste Vacquerie,* Ades bărbatul schimbă, comedie.
20 *Bolintineanu D.* Legende istorice, poezii.
21 *Genevraye,* Ombra, roman.
22 *Xavier de Maistre,* Călătorie împrejurul odăii, mele.
23—24 *Bănățeanu P.,* Din viața meseriașilor. (Nuvele).

www.dacoromanica.ro

25 *Anton Pann*, Povestea vorbei, volumul II.
26 *Din biografiile oamenilor celebri.* Cu gravuri.
27 *Mahaffy*, Antichitatea greacă. Cu 20 gravuri.
28 *Creangă*, Opere complecte, volumul I.
29 *Creangă*, Moș Nichifor Coțcarul, volumul II
30 *Creangă* Povestea lui Stan Pățitu, volumul III.
31 » » » Harap Alb, volumul IV.
32—33 » Amintiri din copilărie, vol. V și VI.
34 *Ionescu Gion*, Istorice.
35 *Stăncescu Dumitru,* La gura sobei. Snoave și basme.
36 *Povești de Crăciun.*
37 *Rosetti Radu D.*, Proză și Epigrame.
38 *Goethe*, Suferințele tânărului *Werther*, roman.
39 *Anton Pann*, Povestea vorbei, vol. III ultim.
40 *Carmen Sylva*, De prin veacuri, II ultim.
41 *Huxley*, Noțiuni asupra științelor.
42 *Deparațeanu.* Doruri și amoruri, poezii, v. I.
43—44 *Adamescu*, Elocuența Română (Discursuri celebre).
45 *Depărățeanu*, Doruri și amoruri, v. II, Poezii.
46 *Urechiă Dr.*, Dușmanii noștri.
47 *Mihail Zamfirescu.* Cîntece și Plângeri. II, poezii. 1860—1872, cu portretul poetului.
48—49 *Adamescu Gh.*, Elocuența străină. (Discursuri celebre).
50 *Pecaut* și *Beaude*, Conv. despre artă, I.
51 *Vlahuță A.*, Din goana vieței, I.
52 *Coppée François*, Prietenie, roman.
53 *Vildembruch*, Doui trandafiri, povestiri.
54 *Bourde*, Patriotul.
55 *Rosetti Radu D.* Din inimă, poezii.
56 *Pecaut* și *Beaude*, Conv. despre artă, II.
57 *Vlahuță A.*, Din goana vieței, II.
58 *Caragiale I. L.*, Schițe ușoare.
59 *Vlahuță A.*, Din goana vieței, III ultim.
60 *Abatele Prevost*, Manon Lescaut, roman I.

www.dacoromanica.ro

61 *Rosetti D. R. (Max)*, Trotuarul Bucureștiului.
62 *Tennyson*, Enoch Arden (poemă)
63 *Olănescu D. C. (Ascanio)*, Satire. Pe malul gârlei. Comedie.
64 *Costin.* Spre primăvară, versuri.
65 *Abatele Prevost*, Manon Lescaut v. II.
66 » » » » » III, fine.
67 *Minunile Universului*, vol. I. Cu ilustrațiuni.
68 » » Istoria naturală, vol. II.
69 » » Omul și organ. sale v. III.
70 *Dulfu P.* Legenda Țiganilor, poem comic.
71 *Stăncescu Const.*, Ce este frumusețea,
72 *Buzoianu*, Egiptul. Cugetări asupra popoarelor vechi.
73—74 *A. Vlahuță*, Dan, roman partea I.
75 *Sihleanu A.* Armonii intime, poezii.
76—77 *A. Vlahuță*, Dan, partea II și ultima.
78 *Augier & Sandeau*, Ginerile lui Poirier, traducere de Dumitru Stăncescu.
79 *Anton Pann*, Nastratin Hogea.
80—81 *Filimon*, Ciocoii vechi și noui, part. I.
82—83 Idem Idem part. II.
84 Idem Idem part. III.
85 *Adamescu Gh.*, Din biografiile scriit. români.
86 *Putlitz*, Ce povestește pădurea (Povești).
87 *Buzoianu G. T.*, Berberii-Hesperidele.
88—89 *Dumas A.* (fiul), Denisa, dramă.
90 *Lecca G. Haralambie.* Cinci poeme.
91 *Gastineau*, Geniile științei și industriei.
92 *Rosetti Radu.* Sincere, poezii.
93 *Anton Pann*, Povestea lui Moș-Albu, p. I.
94 *Anton Pann* » » » II.
95 *Buzoianu G. T.*, Cartagena-Cyrena.
96—97 *B. de St. Pierre*, Paul și Virginia, roman.
98 *A. Stavri.* De demult, poezii.
99 *Petöfi.* Apostolul și alte poezii cu portretul traducere în versuri de St. O. Iosif.

www.dacoromanica.ro

100 *Andersen,* Carte de chipuri fără chipuri.
101—102 *Ovid,* Metamorfosele.
103—104 *François Copée,* Poveste tristă.
105—106 *Mic vocabular militar,* româno-francezo-ruso-turc.
107 *Cicerone,* Despre prietenie. (De amiciția).
108 *Müller,* Animale celebre.
109 *Rosetti D. R. (Max),* Moștenire dela răposata, comedie.
110 *** Gloriile muzicei. Cu portrete.
111 *Stoenescu. Th. M.* Poezii.
112—113 *Morand,* Introducere la studiile științei fizice.
114 *Seneca,* Liniștea sufletească.
115 *Teleor D.,* Alte schițe umoristice.
116—171 *Vlahuță A.* Iubire, poezii.
118 *Vasle Popp,* Fleacuri, Schițe.
119 *Carmen Sylva,* Robia Peleșului.
120 *Rosetti D. R. Max.* Un leu și un zlot. Comedie.
121—122 *Caragiali I. L.* Notițe și fragmente literare : câteva păreri, politica și cultura. Note risipite, o vizită la castelul Iulia Hașdeu.
123 *M. Blok,* Mamele celebre.
124 *Lubboc,* Intrebuințarea vieței.
125 *Pitaru Hristache,* Povestea Mavroghen.
126 *Bălăcescu.* Poezii, vol. I.
127 *Bălăcescu.* Poezii, Satire și Fabule, vol. II.
128—137 *Hamangiu,* Codul civil adnotat.
138 *Madan G.,* Șuspine, Poezii populare din Basarabia.
139—148 *Hamangiu,* Procedura civilă adnotată.
149—151 » Legea jud. de pace adnotat.
152—155 *Zaloni,* Despre fanarioți (epuizat).
156 *Ureche Dr.,* Cronicile Doctorului.
157—158 *Ploetz-Leist,* Mic vocabular francez-român.
159 *Szavlowsky,* Cronologie calendare.

www.dacoromanica.ro

160—161 *Rosetti D. R. (Max),* Poveţe către săteni.
162—165 *D. Zamfirescu,* Vieaţa la ţară, roman.
166—178 *Ureche,* Dicţionar francez român.
179 *Stavri Arthur.* Pe acelaş drum, poezii.
180—181 *Alexandri V.,* Ovidiu, dramă în 5 acte, în versuri.
182 *Alexandri V.* Doine 1842—1852. Poezii.
183 » Lăcrămioare, Poezii.
184 » Suvenire. Poezii.
185-186 » Mărgăritărele 1852-1862. Poezii.
187 » Pasteluri. P.
188 » Varia, poezii.
189-190 » Altele 1881-1888, poezii.
191 » Ostaşii noştrii, poezii eroice.
192 » Dumbrava roşie, poem istoric.
193-194 » Legende, p. cu o pr. de I. Bianu.
195-196 *Eminescu.* Poezii, cu o notiţă critică.
197 *Hebbel Fried.,* Iudita şi Holofern. Traducere în versuri de H. G. Lecca.
198 *Swift,* Guliver în ţara piticilor.
199 *Alecsandri,* Teatru, vol. I.
200 » Teatru, vol. II.
201 *Speranţa Th. D.,* Anecdote împănate.
202—203 *Bolintineanu D.,* Manoil, roman.
204—215 *Calligari D.,* Dicţionar englez-român.
216 *Dr. Urechiă,* Ce naşte din pisică...
217 *Ion Bianu,* Momente culturale.
218 *Cervantes,* Don Quichote.
219 *Silvan Gh.,* Bătrânul Dan, povestire eroică.
220 *Iorga,* Oameni şi fapte din trecutul românesc.
221—222 *Shakespeare,* Hamlet, tragedie.
223 *Carmen Sylva,* O Rugăciune.
224—225 *Ioan Ghica,* Scris. către V. Alex. v. I.
226—227 » » » » » v. II.
228—229 » » » » » v. III.
230—231 » » » » » v. IV.
232—233 *Victor H.,* Ernani, Dramă în 5 acte, traducere în versuri de H. G. Lecca.

www.dacoromanica.ro

234—235 *Sadoveanu,* Poveste de sărbători, nuvele.
236—237 *Haralamb Lecca,* Casta-Diva, dramă.
238—239 » » Jucătorii de cărți, piesă în 4 acte în proză.
240 *Facca.* Franțuzitele, comedie.
241 *Rădulescu Motru,* Știință și energie.
242 *Virgiliu,* Georgicele, tr. în vers. de Coșbuc.
243—245 *Bolintineanu,* Elena, roman.
246—247 *Lecca.* Suprema forță, teatru, 4 acte.
248 *D'Annunzio,* Făclia sub obroc, tragedie.
249—250 *Schopenhauer,* Viața, amorul și moartea.
251—252 *Moliere.* Bolnavul închipuit, comedie.
253 *Ibsen,* Stâlpii Societății, Trad. de B. Marian
254 *Cazaban Al.,* Departe de oraș.
255 *Moliere.* Doctorul fără voe, comedie.
256 *Nora,* Clipe trăite, nuvele.
257 *Lecca H.* Câinii, teatru.
258 *Henrik Sienkievicz,* Bartek învingătorul.
259—260 *Duiliu Zamfirescu,* Tănase Scatiu.
261 *Osc. Wilde,* Salomea, dramă, trad. *Z. Bârsan.*
262 *Daniel de Foë,* Robinson Crusoe, povestir. pentru tinerime.
263 *Traian Demetrescu,* Iubita.
264—265 *Victor Hugo,* Regele Petrece, teatru.
266 *Flammarion Camille,* O călătorie în cer.
267—268 *Herbert Spencer,* Prog., L. și cauză.
269 *Flammarion,* Fenomenele spiritismului.
270 *Grillparzer,* Hero și Leandru sau valurile mării și ale amorului. Traducere de Haralamb G. Lecca.
271 *Nestor Ureche,* Căruța poștei.
272—274 *A. Vlahuță,* România pitorească.
275 *Carmen Sylva,* Ullranda, dramă. traducere în versuri de A. Steuerman.
276 *Racine Atalia* și *Banville,* Sărutarea (teatru), trad. în versuri de H. G. Lecca
277 *Gorki Maxim,* Asilul de noapte. Traducere de Iosifi Nădejde.

www.dacoromanica.ro

278—279 *Eminescu M.* Poveşti şi nuvele: Făt-Frumos, Sărmanul Dionisis, La aniversare. Cesara, Frumoasa Lumii.
280—282 *Dumas-Fiul,* Dama cu Camelii, (Roman).
283 *Alexandri,* Fântâna Blanduziei. Piesă în 3 acte.
284 *Shakespeare.* Femeia îndărătnică, trad. de H. G. Lecca.
285 *Coşbuc.* Antologia Sanscrită, Fragmente în versuri din Rig-Veda, Mahabarata, etc.
286—287 *Otavian Goga,* poezii.
288 *Ibsen.* Un duşman al poporului, piesă, trad. de Petre Sturdza.
289 *Sophocle,* Oedip Rege. Tragedie.
290—291 *Traian Demetrescu.* Cum iubim, roman.
292 *Gârleanu Em.,* Odată! Nuvele şi schiţe cu tipuri vii şi scene nespus de duioase
293 *Vasile Popp,* Ocna vieţii. Nuvele umoristice.
294 *Shakespeare.* Romeo şi Julieta, Tragedie, trad. în versuri de H. G. Lecca.
295—298 *Alexandrescu Gr. M.,* Poesii, epistole, satire, epigrame.
299 *Legouvé Ernest,* Medea, tragedie, tradusă în versuri de Edg. Aslan.
300 *Bassarabescu.* Norocul, Schiţe şi Nuvele, Muza română, Domnu Tanu, etc.
301 *Rădulescu Niger,* La gura văiei. Nuvelă.
302 *Euripide,* Ecuba, tragedie, trad. în versuri de Eugeniu Dinescu.
303 *Raneti George.* Fabule şi diferite poezii.
304 *Rostand Edm.,* Princesa îndepărtată.
305—306 *Gane.* Nuvele, Domniţa Roxandra, Flueru lui Stefan, Piatra lui Osman, Şanta, etc.
307—310 *Sienkievitz,* Quo-Vadis. Roman.
311 *Conan Doyle,* Aventurile lui Scherlok Holmes. Traducere de Iosif Nădejde.
312 *Dickens Ch.,* O noapte de Crăciun.
313 *Hugo Victor,* Ultima zi a unui condamnat.

www.dacoromanica.ro

314 *Maupassant Guy de*, Nuvele alese. Traducere de Ioan Adam.
315 *Camille Flammarion*, Ce e vieața?
316 *Vlahuță A.*, Din durerile Lumei.
317 *Gogol N.*, O noapte de Mai. Traducere de Virgil Caraivan.
318 *R. Wagner*, Tannhäuser. Dramă muzicală.
319 *A. Vlahuță*, Nuvele.
320—321 *Goethe*, Faust (tragedie). Trad. de I. Nădejde.
322—323 *V. Alexandri*, Despot Vodă, legendă istorică în versuri.
324—325 *Dr. Istrati*, București-Cairo, note de călătorie.
326—327 *Duiliu Zamfirescu*, In războiu.
328—329 *Schiller*, *Wilhelm Tell*, Dramă în 5 acte.
330 *Ventura Gr.*, Copila din flori. Comedie.
331 *Gorki Maxim*, Nuvele. Traducere de Lia Hârșu.
332 *Turgenieff*, Duelistul. Nuvelă.
333 *Gr. Ventura*. Curcanii. Piesă națională.
334—335 *Schiller*. Don Carlos, Tragedie.
336 *Negruzzi C.* Poezii, cu o notiță de P. Haneș.
337—338 » » Proză.
339 *Cicerone*, Despre bătrânețe.
340 *Ferière*, Darwinismul.
341—342 *Negruzzi Const.*, Scrisori.
343—344 *Carmen Sylva*. Povestile Peleșului.
345 *C. Apostoliu*, «Domnul Traian», — povestire din trecut (Povestea Balsoteștilor).
346 *Edmondo de Amicis*, Pentru copii, cuvântări.
347—348 *Lamartine*, Graziella.
349 *Palmarini*, Prăvălia morții.
350 *Leonida Andriew*, Spionul și Viziuni. Două din cele mai caracteristice ale celebrului literat rus.
351—352 *Densușianu* și *Candrea*, Din popor.
353—354 *Gane*. Nuvele, vol. II. Petru Rareș, Două Nebunii, Duduea Bălașa, etc.

www.dacoromanica.ro

355—356 *Gane.* Nuvele, vol. III. Sgărcitul Ion Udrilă. Ura din copilărie.
357—359 *Flammarion*, Ce e Cerul?
360 *Conan Doyle.* Alte aventuri ale lui Sherlock Holmes.
361—362 *Onciul Dim.*, Din istoria României.
363 *Turghenieff*, Cea dintâiu iubire, traducere.
364 *Tolstoi*, Sonata Kreuzer, traducere.
365 *Virgil Caraivan*, Povești.
367—369 *Mic Atlas de zoologie*: I Omul, cu 12 tabele colorate.
370—372 *Mic Atlas de zoologie:* II Mamiferele, cu 12 tabele colorate.
373 *Korolenko Wladimir*, Muzicantul orb.
374 *Haracamb G. Lecca*, Din Viața lui Napoleon, părți schițate.
375—376 *Olivier Goldsmith*, Vicarul din Wakefield.
377 *Sudermann*, Moara părăsită, trad. de Haral. G. Lecca.
378 *Nicolae Gogopol*, Oameni. Vechi.
379 *Flammarion C.*, Sfârșitul lumei.
380—381 *Schiller.* Hoții, tragedie.
382—383 *Snakespeare.* Othello, piesă în 5 acte.
384 *Alex. von Humboldt*, Privelişti din natură.
385—387 *Buna Cuviință*, Cum să se poarte omul în toate ocaziile vieței.
388 *P. Ispirescu*, Isprăvile și vieața lui Mihai-Viteazu, cu o prefață de A. I. Odobescu.
389—392 *A. P. Hasdeu.* Sic Cogito. Ce e vieața? Ce e moartea? Ce e omul?
393 *N. Bălcescu*, Puterea armată la Români și Mișcarea Românilor din Ardeal, 1846.
394 *Mihail Kogălniceanu*, Desrobirea țiganilor. Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țăranilor.
395 *Alphonse Daudet*, Aventurile lui Tartarin din Tarascon, cu figuri.

www.dacoromanica.ro

396 *Maeterlinck*, Inteligența florilor, trad. de Haralamb G. Lecca.
397—398 *Mark Twain*, Un rămășag între miliardari și alte schițe.
399 *Henric Ibsen*, Poezii.
400 *Maupasant*, Duminicile unui Burghez din Paris.
401 *George Ranetti*, Schițe vesele.
402 *Maupassant, De demult*, comedie, și *Steaua* dramă, trad. în versuri de R. D. Rosetti,
403 *M. Kogălniceanu*, Acte, scrieri din tinerețe. discursuri.
404 *Culegere de fabule*, din Țichindeal, Asachi, Tăutu, Carp, Ralet, etci.
405 *W. Korolenko*, Nuvele sberiane.
406 *A. I. Odobescu*, Mihnea-Vodă cel rău și Doamna Chiajna, din Cronicele Românești.
407 *E. Zola*, Atacul morii și Inecul, trad. de Haral. G. Lecca.
408 *Euripide*, Ifgenia în Taurida. Trad. în versuri de P. Dulfu, operă premiată.
409 *Euripide*, Ifgenia în Aulida. Trad. în versuri de P. Dulfu, operă premiată.
410—411 *Tom. Titt.*, Știința amuzantă, experiențe atrăgătoare, întemeiate pe legi științifice.
412 *Svatopluk Cech*, Cântecele sclavului.
413 *Odobescu Al.*, Basme. Jupân Bănică, Vulpoiul, Tigrul păcălit, etc.
414 *Paul Bourget*, Cuvântul dat și O spovedanie, nuvele.
415—416 *Kogâlniceanu Mih.*, Imbunătățirea soartei țăranilor, două discursuri rostite în Parlament.
417—418 *Odobescu Al.*, Psevdochinegheticos (falsul tratat de vânătoare).
419 *François Coppée*, Lăutarul din Cremona și Pater, drame, traduse în versuri de Traian Demetrescu.
420 *Renato Simoni*, Văduva, comedie în 3 acte.

www.dacoromanica.ro

421 *Dostoiewsky*, Povestire, trad. de Willy Ghül,
422 *Sienkiewitz*, Pentru pâine, nuvele.
423 *Lecca G. Octav.*, Domniţe şi Jupânese române de altădată.
424—425 *Duiliu Zamfirescu*, Indreptări, roman, (al 4-lea din seria Comăneştenilor).
426—429 *Edmondo de Amicis Cuore* (Inimă de Copil), cu numeroase ilustraţiuni).
430—431 *Mite Kremnitz*, Regele Carol al României.
432—433 *Tolstoi*, Romanul căsătoriei.
434 *Cehov*, Nuvele, trad. din Rusește de Luca Brânză.
435—436 *Lermontow*, Un erou al timpului nostru, (Roman).
437 *Minulescu*, Casa cu geamuri portocalii.
438 *Kogălniceanu Mih.*, Cuvânt introductiv la Cursul de Istorie Naţională.
439 *Ruso Alex.*, Cântarea României, ed. publicată de P. V. Haneş.
440 *Wilh. Meyer-Förster*, Vechiul Heidelberg, comedie.
441—442 *Flaubert Gust.*, Trei povestiri, trad. M. Iftodiu.
443—445 *Vasile Alexandri*, Poezii populare, ediţie publicată de I. Bentoiu.
446—447 *Ilioasa Fl.*, Curs practic lucru manual.
448 *Ivan Turghenieff*, In faţa Ghilotinei.
449—450 *Hasdeu*, Răzvan şi Vidra, poem dramatic.
451 *Edgar Poë*, Povestiri extraordinare, trad. I. Schiopul.
452—453 *Densuşianu Ovid*, Povestiri din Cronicari.
454 *Andriew*, Gândirea, trad. din rusește de Dr. Duscian.
455 *Dauş Ludovic*, Blestemul, poem.
456 *Ibsen Henric*, Ziua învierii, epilog dramatic, trad. de Il. Chendi şi Sandu.
457 *Gogol*, Mantaua, Căleașca, trad. din rusește de Dr. Duscian.

www.dacoromanica.ro

458—459 *Hoffmann*, Povestiri fantastice, trad. de L. Dauș.
460—461 *Dostoiewsky*, Precocii, trad. Dascovici.
462 *Chamiso*, Omul care și-a pierdut umbra, trad. B. Constantinescu.
463 *Caillavet și Robert de Flers*, Amorul veghează, comedie în 4 acte, trad. de D. Anghel.
464—465 *Candrea și Densușianu*, Povești, adunate din diferite regiuni locuite de români.
466 *Esop*. Vieața și pildele lui.
467—468 *Alexandru cel Mare*, Macedon (Alexandria)
469—470 *Lepădatu Alex.*, Din zilele de cădere ale lui Mihai Vodă Viteazul, 16 narațiuni istorice.
471 *Racine*, Andromaca, tragedie tradusă în versuri de D. Nanu.
472 *Turghenieff*, Un rege Lear al Stepei, traducere.
473 *Odobescu Al.*, Moții. Răscoala românilor ardeleni sub căpetenia lui Horia. *Curcanii*, luarea Rahovei de către oștile românești la 1877.
474 *Odobescu Al.*, Câteva ore la Snagov.
475 *Voltaire*. Destinul (Zadig), traducere.
476—478 *Frații Grimm*. Povești traduse de d-na Iîârșu cu ilustrațiuni.
479 *Vasile Pop*, De dragul celor mici.
480 *F. Halm*, Camoens. Poem dramatic într'un act, trad. de D. Anghel și St. O. Iosif.
481—482 *Anestin Victor*, Cucerirea aerului, baloane și aeroplane, aventuri aeriene cu peste 60 figuri explicative.
483 *Emile Zola Nantas*, Naïs Micoulin, traducere și note critice de N. Baboianu.
484 *Washington Irwing*, Povești și Legende, trad.
485 *Bilciurescu*, Znoave versificate.
486 *Puskin Dubrowsky*, trad. de Vlădescu.
487 *Heine*. Nopți Florentine, trad. de St. Antim.
488 *Maupasant*, Ulcica (Boule de Suif), trad. de H. G. Lecca.

www.dacoromanica.ro

489—490 *Euf. Ioan Adam,* Teatru școlar localizat din franțuzește pentru băeți și fete.
491 *Lia Hârsu,* Schițe.
492 *Beaumarchais,* Bărbierul din Sevila, trad. Haralamb G. Lecca.
493 *Anatole France,* Povestiri, Putois, Adrienne Buquat, Procuratorul din Iudea, etc., trad. de Iosif Nădejde.
494—498 *Jules Verne,* Cinci săptămâni în balon. Călătorie de descoperiri în Africa de trei englezi. Opera premiată de Acad. Franceză, cu peste 50 figuri, trad. de C. Pestreanu.
499 *Metchnicoff,* Bătrânețea, trad. Paul Ionescu.
500 *Speranță Th.,* Scriitori vechi Români cu portrete și biografii.

VOLUME REUNITE ȘI LEGATE ELEGANT în PANZA

cari pot figură în orice bibliotecă.

V. Alexandri, Ovidiu . . . . . 1.—
Edm. de Amicis, Cuore (Inimă de Copil), cu numeroase ilustrațiuni . . . . . 2.—
Tom. Titt., Știința amuzantă. Experiențe atrăgătoare întemeiate pe legi științifice . . 1.25
N. Gane, Novele 3 volume legate împreună . 2.50
Buna Cuviință, sau cum trebue să se poarte omul în toate ocaziile vieții. Un prea frumos volum legat, de peste 300 pag. . . . 1.50
Hașdeu B. P., Sic Cogito, ce e vieața? ce e moartea? ce e omul? legat . . . . . 2.—
Olivier Goldsmith, Vicarul din Wakefield . . 1.25
Mic Atlas de Zoologie, Omul cu 12 tabele colorate și Mamiferele cu 12 tabele colorate, legat 2.50

www.dacoromanica.ro

Onciu Dim., Din Istoria României, legat . . 1.25
Flammarion, Ce e Cerul? cu numeroase ilustrațiuni 1.50
Candrea și *Densușianu*, Din Popor cum grăiește și simte țăranul român, legat . . 1.25
Lamartine Graziella, legat 1.25
Carmen Sylva, Poveștile Peleșului. 1.25
Const. Negruzzi, Poezii, Proză, Scrisori, legate în pânză 2.25
Duiliu Zamfirescu, In Războiu, legat 1.25
Istrati Dr., București-Cairo, note de călătorie. 1.25
Goethe Faust, tragedie, legat în pânză . . . 1.25
H. Sienkiewicz, Quo Vadis, Roman din antichitate, trad. de Haral. G. Lecca . . . . 2.—
Traian Demetrescu, Cum iubim, Iubita, Romane legat 1.50
M. Eminescu, Povești și Nuvele 1.25
Schopenhauer, Vieața, Amorul și Moartea, legat 1.25
M. Eminescu, Poezii complecte, legat . . . 1.25
Ioan Creangă, Opere complecte 2.50
V. Alecsandri, Despot Vodă, Fântâna Blanduziei, Ovidiu, legate împreună 2.50
Carmen Sylva, De prin veacuri . . . . . 1.—
Anton Pann, Nastratin Hogea și Poveștile lui Moș Albu . . . . . 2.—
Vasile Alexandri, Poezii complecte.
Volumul I, Poezii lirice 2.50
» II, » » 2.50
» III, » eroice 2.50
Andersen, Povești alese . . . . . 1.—
Caragiale, Fragmente . . . . . 2.—
Carmen Sylva, Nuvele și Povești . . . . . 2.—
Buzoianu, Cugetări asupra popoarelor vechi. 1.50
G. Adamescu, Modele de discursuri . . . . 2.—
Vasile Pop, Schițe și Nuvele . . . . . 1.—
Ureche, Dicționar francez-român . . . . . 5.—

www.dacoromanica.ro

Calligari, Dicționar englez-român . . . . . 4.—
Vasile Alexandri, Teatru . . . . . 2.—
Bolintineanu, Elena și Manoil, romane, legate împreună . . . . . 3.—
Ion Ghika, Scrisori către V. Alexandri . . . 3.50
Haralamb G. Lecca, Teatru . . . . . 3.—
Molière, Teatru, Bolnavul închipuit, Doctorul fără voie . . . . . 2.—
A. Vlăhuță, România pitorească . . . . . 2.—
Alex. Dumas, Dama cu Camelii 1.75
Octavian Goga, Poezii premiate de Academia română 1.25
Gr. M. Alexandrescu, Poezii, Epistole, Satire. 2.—
Mih. Zamfirescu, Cântece și Plângeri, și *Deparațeanu*, Doruri și Amoruri . . . . . 2.—
Duiliu Zamfirescu, Roman 2.50
Schiller, Don Carlos 1.25
Prevost, Manon Lescaut, Roman 1.75
Filimon, Ciocoii Vechi și Noi 2.50
Vlahuță, Dan, Roman . . . . . 2.—
Anton Pan, Povestea vorbei . . . . . 2.—
Minunile Universului 1.50
Victor Hugo, Ernani, trad. Haral. G. Lecca 1.25
Shakespeare, Othelo. 1.25
» Hamlet, tragedie. 1.25
» Romeo și Julieta trad. în versuri 1.—
Schiller, Hoții, tragedie. 1.25
Kogâlniceanu, Scrieri. . . . . 2.—
Sienkievicz, Pentru Pâine. 1.25
Spencer, Progres, Legea și cauza. 1.25

c. 4580 Tip. Profesionala, Dim. C. Ionescu, str. Selari, 10.

www.dacoromanica.ro

A apărut în editura **„Bibliotecei pentru Toți". No. 467—468**

ALEXANDRIA

sau

Istoria lui Alexandru cel mare

MACEDON

Cartea aceasta, cea mai celebră din scrierile poporale românești, a fost, timp de aproape două veacuri, cartea de predilecție a poporului românesc. Aproape nu există român știutor de carte, care să nu se fi desfătat când-va cu cetirea miraculoaselor întâmplări ale lui Alexandru Macedon.

Alexandria a apărut până acum în numeroase ediții. Toate însă păcătuiau fie prin prețul prea urcat pentru o carte destinată poporului, fie prin neîngrijirea cu care erau alcătuite.

De data asta **Alexandria** apare într'o ediție bine îngrijită în editura **Bibliotecei pentru toți** și se vinde numai cu prețul de **60 Bani.**

Comenzile să se adreseze librăriei

Leon Alcalay, București

www.dacoromanica.ro

A apărut în **Biblioteca pentru Toţi** admirabila scriere pentru tinerime de

EDMONDO DE AMICIS

CUORE

(Inimă de Copil)

Cu numeroase Ilustraţiuni

Scene din viaţa copiilor. O lucrare celebră care a avut darul să captiveze toate vârstele, căci deşi se adresează în deosebi copiilor, dar şi oamenii mari găsesc în ea o comoară de observaţii minunate şi un nesecat izvor de simţiri alese

Tradusă după ediţia 351-a italienească

DE

TRAIAN G. STOENESCU

Preţul Lei 1.20

Volumul Cartonat Elegant Preţul Lei 2.

www.dacoromanica.ro